

**PAŽYMA DĖL SKUNDO
PRIEŠ VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ,
VALSTYBINĘ ENERGETIKOS INSPEKCIJĄ PRIE ENERGETIKOS MINISTERIJOS,
VALSTYBINĘ KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJĄ
IR
VALSTYBINĘ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBĄ**

2012-04-02 Nr. 4D-2011/4-1246
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau – pareiškėjas) skundą dėl Vilniaus miesto savivaldybės (toliau – Savivaldybė) administracijos, Valstybinės energetikos inspekcijos prie Energetikos ministerijos (toliau – Inspekcija), Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) ir Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos (toliau – Tarnyba) pareigūnų galimo biurokratizmo ir (ar) piktnaudžiavimo nagrinėjant jo kreipimuisi, susijusius su UAB „Vilniaus energija“ (toliau – Bendrovė) veikla.

2. Pareiškėjas skunde teigia, kad:

– jam nuosavybės teise priklauso 51,77 kv.m ploto kitos paskirties patalpos, esančios Vilniuje, ... daugiabučio gyvenamojo namo cokoliniame aukšte, kuris yra nešildomas ir į kurį patenkama pro atskirą įėjimą;

– daug kartų kreipėsi į Bendrovę dėl jam teikiamų sąskaitų už suvartotą šilumos energiją pagrįstumo, tačiau aiškių atsakymų į visus klausimus negavo;

– tuomet kreipėsi į Savivaldybės administracijos Komunalinio ūkio departamento Energetikos ir statinių skyrių, Inspekciją ir Komisiją, tačiau ir iš šių institucijų negavo atsakymų į visus klausimus, t. y. kodėl taip ženkliai skiriasi namo įvadinio šilumos skaitiklio rodmenys užfiksuoti šilumos punkto žurnale ir Bendrovės apskaitos dokumentuose; kodėl Bendrovė sąskaitas už suvartotą šilumos energiją pateikia tik 93 patalpų savininkams, nors ... name yra 95 patalpos; kodėl Bendrovė netaiko šilumos paskirstymo metodo Nr. 10.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo padėti išspręsti Bendrovės teikiamų sąskaitų už suvartotą šilumos energiją teisėtumo ir pagrįstumo klausimus.

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

4. Seimo kontrolierius 2011-11-02 raštu kreipėsi:

– į Savivaldybės administracijos direktorių Valdą Klimantavičių, Inspekcijos viršininką Rimgaudą Špoką, Komisijos pirmininkę Dianą Korsakaitę, prašydamas pagal kompetenciją pateikti išsamius rašytinius paaiškinimus dėl pareiškėjo skunde išdėstytų aplinkybių, t. y. kada pareiškėjas kreipėsi ir ko prašė, kokie buvo jo kreipimosi nagrinėjimo rezultatai, kodėl pareiškėjui nebuvo pateikti atsakymai į visus klausimus ir ar pareiškėjo Bendrovei reiškiamos pretenzijos yra pagrįstos;

– į Bendrovę, prašydamas paaiškinti, už kokias patalpas pareiškėjui teikiamos sąskaitos už suvartotą šilumos energiją, kuo vadovaujantis ir kaip jos yra apskaičiuojamos bei pateikti 2010 ir 2011 metais pareiškėjui pateiktų sąskaitų kopijas;

– į Tarnybos direktorių Feliksą Petrauską, prašydamas informuoti, ar pareiškėjas nesikreipė į Tarnybą, prašydamas įvertinti Bendrovės pateikiamas sąskaitas už šilumą, ir, jeigu kreipėsi, pateikti jo kreipimosi ir jam parengto atsakymo kopijas.

5. Komisijos pirmininko pavaduotojas Danas Janulionis 2011-11-30 raštu Nr. R2-2425, Inspekcijos viršininko pavaduotojas Ričardas Žoramskis 2011-12-02 raštu Nr. (03)2R-1300, Bendrovės Trečio klientų aptarnavimo centro vadovė Rima Šilanskienė 2011-12-02 raštu Nr. 008-04-22955r, Tarnybos direktorius F. Petrauskas 2011-12-05 raštu Nr. 4-9953 ir Savivaldybės

administracijos Aplinkos ir energetikos departamento direktoriaus pavaduotojas Kęstutis Karosas 2011-12-12 raštu Nr. A51-50237(3.3.10.1-EM4) Seimo kontrolieriui pateikė paaiškinimus ir dokumentus.

6. Skundo tyrimo metu iš pareiškėjo ir tiriamų institucijų buvo gauta papildomų dokumentų.

7. Atsižvelgiant į pareiškėjo skundą ir tyrimo metu paaiškėjusias aplinkybes, išskirtinos šios pareiškėjo skundo dalys:

- 1) dėl Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų nagrinėjant pareiškėjo kreipimuisi;
- 2) dėl Inspekcijos, Komisijos ir Tarnybos pareigūnų veiksmų nagrinėjant pareiškėjo kreipimuisi.

Tyrimo metu nustatytos faktinės aplinkybės ir tyrimo išvados dėl kiekvienos iš šių skundo dalių pateikiamos atskirai.

Dėl Savivaldybės administracijos pareigūnų veiksmų nagrinėjant pareiškėjo kreipimuisi

Nustatyti tyrimui reikšmingi faktai

8. Iš tyrimo metu gautų paaiškinimų ir dokumentų nustatyta:

8.1. Pareiškėjas nuosavybės teise valdo 51,77 kv. m ploto patalpas, esančias Vilniuje, ... daugiabučiame gyvenamajame name, į kurias patenkama pro atskirą įėjimą. Šios patalpos Nekilnojamojo turto registre įregistruotos kaip dispečerinė. Pareiškėjo teigimu, jis šias patalpas naudoja kaip gyvenamąsias ir jose nėra jokių šilumos energijos vartojimo įrenginių, prijungtų prie centralizuotos šildymo sistemos.

8.2. Bendrovė kiekvieną mėnesį pareiškėjui teikia sąskaitas apmokėti dalį šilumos energijos, suvartotos namo bendrojo naudojimo patalpoms šildyti. Pareiškėjas nuo 2010 metų spalio mėnesio neapmoka Bendrovės pateiktų sąskaitų. Bendrovės pareiškėjui pateiktoje sąskaitoje už 2011 metų spalio mėnesį nurodyta, kad pareiškėjas Bendrovei iki šio laikotarpio buvo skolingas 397,67 Lt. UAB „Vilniaus energija“ 2011-08-24 ieškiniu kreipėsi į Vilniaus miesto 1 -ąjį apylinkės teismą dėl skolos už šilumos energiją ir delspinigių priteisimo.

8.3. Pareiškėjas 2011-01-12 raštu kreipėsi į Savivaldybės administracijos Komunalinio ūkio departamentą, prašydamas paaiškinti, kuo vadovaujantis Bendrovė teikia jam sąskaitas apmokėti dalį šilumos energijos, suvartotos namo bendro naudojimo patalpoms šildyti. Pareiškėjas pažymėjo, kad jis nesinaudoja namo bendromis patalpomis (laiptine), nes į jam priklausančias patalpas, esančias namo cokoliniame aukšte, įeinama pro atskirą įėjimą.

8.4. Savivaldybės administracijos Komunalinio ūkio departamento Energetikos ir statinių skyriaus vedėjas Kęstutis Karosas 2011-02-03 raštu Nr. A63-85-(39000)-(3.2.1-BR4) pareiškėją informavo, kad pareiškėjui, kaip gyvenamojo namo bendraturčiui, pareiga apmokėti už dalį šilumos energijos, suvartotos bendrojo naudojimo patalpoms šildyti, yra įtvirtinta Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.82 straipsnio 2 dalyje bei Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 25 ir 29 straipsniuose.

8.5. Pareiškėjas 2011-02-04 raštu pakartotinai kreipėsi į Savivaldybės administracijos Komunalinio ūkio departamentą, prašydamas paaiškinti, kuo vadovaujantis Bendrovė iš jo reikalauja apmokėti už dalį šilumos energijos, suvartotos namo bendrojo naudojimo patalpoms šildyti.

8.6. Savivaldybės administracijos Komunalinio ūkio departamento Energetikos ir statinių skyriaus vedėjas K. Karosas 2011-03-03 raštu Nr. A51-4411-(3.310.1-BR4) pakartotinai atkreipė pareiškėjo dėmesį į Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 25 straipsnio ir 29 straipsnio 3 dalies nuostatas, pagal kurias butų ir kitų patalpų savininkai turi pareigą apmokėti dalį šilumos energijos, suvartotos namo bendro naudojimo patalpoms šildyti.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

9. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.82 straipsnio 1, 3 ir 5 dalyse nustatyta:

„1. Butų ir kitų patalpų savininkams bendrosios dalinės nuosavybės teise priklauso namo bendro naudojimo patalpos, pagrindinės namo konstrukcijos, bendrojo naudojimo mechaninė, elektros, sanitarinė–techninė ir kitokia įranga.

(...)

3. Butų ir kitų patalpų savininkai privalo proporcingai savo daliai apmokėti išlaidas namui išlaikyti ir išsaugoti, mokėti mokesčius, rinkliavas ir kitas įmokas, taip pat reguliariai daryti atskaitymus kaupti lėšas, kurios bus skiriamos namui atnaujinti.

(...)

5. Buto ir kitų patalpų savininkui priklausanti bendrosios dalinės nuosavybės dalis yra lygi jam nuosavybės teise priklausančių patalpų naudingojo ploto ir gyvenamojo namo naudingojo ploto santykiui.“

10. Lietuvos Respublikos daugiabučių namų savininkų bendrijų įstatymo 2 straipsnio 5 dalies 3 punkte nustatyta:

„5. Bendrojo naudojimo objektai – bendroji dalinė daugiabučio namo savininkų nuosavybė. Tai yra:

(...)

3) bendrojo naudojimo patalpos – daugiabučio namo laiptinės, holai, koridoriai, galerijos, palėpės, sandėliai, rūšiai, pusrūšiai ir kitos patalpos, jei jos nuosavybės teise nepriklauso atskiriems patalpų savininkams ar tretiesiems asmenims.“

11. Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo (2007-11-20 redakcija, įsigaliojusi 2008-01-01) nuostatos:

25 straipsnis:

„Daugiabučio namo buto ir (ar) kitų patalpų savininkas apmoka jam tenkančią dalį šilumos, suvartotos daugiabučio namo bendrojo naudojimo patalpoms šildyti, nesvarbu, koku būdu šildomos jam priklausančios patalpos.“

29 straipsnio 3 dalis:

„Kai rekonstravus pastatą (inžinerines sistemas) pakeičiamas ne viso pastato šildymo ar apsirūpinimo karštu vandeniu būdas, nuo statinio pripažinimo tinkamu naudoti momento laikomos nutrauktomis to pastato butų ir kitų patalpų, kurių šildymo būdas pakeistas, savininkų ir šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjo sutartys. Šių butų ir kitų patalpų savininkai energetikos ministro patvirtintose Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklėse nustatyta tvarka šilumos ir (ar) karšto vandens tiekėjams kiekvieną mėnesį apmoka už jiems tenkančią pastato bendrosioms reikmėms sunaudotos šilumos ir (ar) karšto vandens dalį.“

Išvados

12. Iš nustatytų faktinių aplinkybių ir paminėto teisinio reguliavimo darytinos tokios išvados:

12.1. Vadovaujantis pirmiau minėtomis teisės aktų nuostatomis, darytina išvada, kad daugiabučio namo butų ir kitų patalpų savininkas, nepriklausomai nuo to, ar jis naudojasi, ar nesinaudoja namo bendrojo naudojimo patalpomis, kaip namo bendraturtis, turi pareigą padengti dalį išlaidų, susijusių su namo bendrojo naudojimo patalpų šildymu.

12.2. Atsižvelgiant į tai, kad Savivaldybės administracijos pareigūnų pareiškėjui pateikta informacija atitiko galiojantį teisinį reguliavimą, darytina išvada, jog nėra teisinio pagrindo pareiškėjo skundą prieš Savivaldybės administracijos pareigūnus pripažinti pagrįstu, todėl pareiškėjo skundas atmestinas.

Dėl Inspekcijos, Komisijos ir Tarnybos pareigūnų veiksmų nagrinėjant pareiškėjo kreipimusis

Nustatyti tyrimui reikšmingi faktai

13. Iš tyrimo metu gautų paaiškinimų ir dokumentų nustatyta:

13.1. Inspekcija 2010-12-03 gavo pareiškėjo skundą dėl Bendrovės teikiamų sąskaitų už šilumą.

13.2. Inspekcijos viršininkas R. Špokas, ikiteismine tvarka išnagrinėjęs pareiškėjo skundą, 2011-01-12 raštu Nr. (07)2R-26, pažymėjo kad:

- vadovaujantis Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklių 132.2 punkto nuostatomis, pareiškėjas turi teisę gauti iš šilumos tiekėjo mokėjimo pranešimą, kuriame turi būti pateikta tiksli, aiški ir išsami informacija, pagal kurią šilumos tiekėjas apskaičiavo šilumos vartotojo mokėtinos sumos dydį už jo suvartotą šilumos kiekį patalpoms šildyti;

- pareiškėjui pateiktos šilumos tiekėjo sąskaitos už 2010 metų kai kuriuos mėnesius neatitinka joms keliamų reikalavimų, nes nėra daugiabučio namo įvadinio šilumos apskaitos prietaiso rodmenų ir kitų reikalingų duomenų.

Inspekcijos viršininkas R. Špokas Bendrovę įpareigojo iki 2011-02-01 pareiškėjui pateikti mokesčių už suvartotą šilumos energiją pagrįstumą už laikotarpį nuo 2008-10-13 iki 2010-12-31.

Pareiškėjas buvo informuotas, kad, jeigu nesutinka su priimtu sprendimu, turi teisę paduoti skundą administracinių ginčų komisijai arba administraciniam teismui.

13.3. Bendrovės Trečio klientų aptarnavimo centro vadovė R. Šilanskienė 2011-01-21 raštu Nr. 008-04-929r pareiškėjui ir Inspekcijai pateikė duomenis lentelėje apie šilumos energijos paskirstymą pareiškėjui priklausančioms patalpoms, pagrindžiant mokesčių skaičiavimą už laikotarpį nuo 2008 metų spalio mėnesio iki 2010 metų gruodžio mėnesio.

Bendrovės pateiktuose duomenyse, be kita ko, buvo nurodyta, kad ... daugiabučiame gyvenamajame name yra 93 patalpos.

13.4. Pareiškėjas 2011-07-14 raštu kreipėsi į Inspekciją (kreipimosi registracijos Nr. 288):

- pažymėdamas, kad Bendrovės pateikti namo įvadinio šilumos apskaitos prietaiso rodmenys ženkliai viršija namo apskaitos prietaisų rodmenų žurnale užfiksuotus duomenis;

- prašydamas konkrečiais skaičiavimais pagrįsti Bendrovės jam teikiamas sąskaitas;

- pažymėdamas, kad Bendrovė iki šiol su juo nesudarė rašytinės sutarties;

- pažymėdamas, kad namo laiptine nesinaudoja, nes jam priklausančios patalpos yra namo cokoliniame aukšte, turinčiame atskirą įėjimą.

13.5. Inspekcijos viršininkas R. Špokas 2011-07-19 raštu Nr. (12)2R-758 Komisiją ir pareiškėją informavo, kad Inspekcija gavo pareiškėjo prašymą „dėl mokesčių paskirstymo metodų taikymo ir mokėjimų pagrįstumo už namo bendro naudojimo patalpų šildymą“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta), ir, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 26 straipsnio 3 dalies bei Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 23 straipsnio 4 dalies nuostatomis, Komisijai perdavė nagrinėti pareiškėjo prašymą.

13.6. Inspekcijos viršininkas R. Špokas 2011-07-22 raštu Nr. (12)2R-775 Komisiją ir pareiškėją informavo, kad Inspekcija 2011-07-14 gavo pareiškėjo prašymą dėl įvadinio šilumos apskaitos prietaiso rodmenų skirtumo, mokėjimų už namo bendro naudojimo patalpų šildymą pagrįstumo, mokesčių paskirstymo metodų taikymo teisėtumo ir pagrįstumo. Inspekcijos viršininkas R. Špokas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 37 straipsnio 1 dalimi, Komisijos paprašė suteikti tarnybinę pagalbą pareiškėjo keliamais klausimais.

13.7. Komisijos pirmininko pavaduotojas D. Janulionis 2011-07-25 raštu Nr. R2-1466:

- Bendrovę, pareiškėją ir Inspekciją informavo, kad Komisija gavo Inspekcijos persiųstą pareiškėjo prašymą ir papildymą dėl šilumos paskirstymo;

- Bendrovės paprašė pateikti įvairius duomenis, susijusius su ... daugiabučio namo šildymu;

- pareiškėją informavo, kad jo kreipimasis pagal kompetenciją bus išnagrinėtas gavus duomenis iš Bendrovės.

13.8. Komisijos pirmininko pavaduotojas D. Janulionis 2011-07-29 raštu Nr. R2-1515 Inspekciją ir Komisiją informavo, kad Inspekcijos viršininko R. Špoko 2011-07-19 raštu Nr. (12)2R-758 ir 2011-07-22 raštu Nr. (12)2R-775 buvo persiūstas tas pats pareiškėjo prašymas, ir Inspekcijos paprašė patikslinti pirmiau minėtų raštų turinį.

13.9. Inspekcijos viršininko pavaduotojas R. Žuromskis 2011-08-10 raštu Nr. (12)2R-849 Komisiją informavo: „išsivėlus techninei klaidai, prašome 2011-07-22 Inspekcijos raštą Nr. (12)2R-775 laikyti negaliojančiu“.

13.10. Komisijos narys, pavaduojantis komisijos pirmininką, Vygantas Vaitkus 2011-08-19 raštu Nr. R2-1635 pareiškėjui ir Inspekcijai pateikė iš Bendrovės gautus duomenis (už laikotarpį nuo 2010 m. lapkričio mėnesio iki 2011 m. kovo mėnesio), pagal kuriuos buvo apskaičiuotos sąskaitos už suvartotą šilumos energiją, ir informavo, kad:

- Komisijos nuomone, ... daugiabučiame gyvenamajame name šiluma skirstoma vadovaujantis galiojančių teisės aktų nuostatomis;

- Komisijos nuomone, Bendrovė 2011-06-17 raštu Nr. 008-04-10643r/1232¹ pareiškėjui išsamiai paaiškino įvadinio atsiskaitomojo šilumos apskaitos prietaiso rodmenų žurnalo pildymo tvarką ir galimo rodmenų nesutapimo priežastį;

- vadovaujantis Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 12 straipsnio 2 dalimi, visa šiluma paskirstoma pagal vartotojų pasirinktą Komisijos rekomenduotą ar vartotojų siūlomą su Komisija suderintą šilumos paskirstymo metodą;

- Komisijos patvirtinto Šilumos bendrojo naudojimo patalpoms šildyti kiekio nustatymo ir paskirstymo metodo Nr. 5 3 punkte pateikiami trys šilumos kiekio dalies bendrojo naudojimo patalpų šildymui nustatymo būdai: 1) pagal metode pateiktą rekomendaciją (taikomas ... name); 2) pagal pastato energetinio audito duomenis; 3) šalių susitarimu.

- vienu iš pirmiau minėtų būdų nustatytas šilumos kiekio dalies vartotojų bendro naudojimo patalpų šildymui priskyrimo koeficientas yra taikomas visiems pastate esantiems šilumos vartotojams;

- Komisija 2010-06-11 nutarimu Nr. O3-103 patvirtino Pastato bendrosioms reikmėms sunaudotos šilumos ir (ar) karšto vandens bei šilumos kiekio bendrojo naudojimo patalpoms šildyti kiekių nustatymo ir paskirstymo apibendrintą metodą Nr. 10, kuriame numatyta diferencijuota priskiriamų šilumos kiekių bendrosioms reikmėms ir bendrojo naudojimo patalpų šildymui apskaičiavimo tvarka, įvertinanti atsijungusio buto ar kitos patalpos padėtį pastate.

13.11. 2011-11-05 Tarnyboje buvo registruotas pareiškėjo kreipimasis dėl neteisėtų Bendrovės sąskaitų, kuriame jis teigė, kad:

- Bendrovė jam nesugebėjo pateikti šilumos pirkimo – pardavimo sutarties projekto, kuriame nebūtų klaidų;

- namo įvadinio šilumos apskaitos prietaiso rodmenys, užfiksuoti namo apskaitos prietaisų rodmenų žurnale, nesutampa su Bendrovės disponuojamais duomenimis;

- Bendrovė apmokestina tik 93 patalpų savininkus, nors name yra 95 patalpos;

- Bendrovė savo dokumentuose nurodo, kad namo bendras naudingas plotas yra 4841, 5 kv.m, tačiau pagal VĮ Registrų centro duomenis toks plotas – 5555,87 kv. m;

- Komisijos patvirtinto šilumos skirstymo metodo Nr. 5 5.2. punkte numatyta galimybė atsižvelgti į padėtį pastate, įvedant šilumos dalies priskyrimo vartotojui koreguojantį koeficientą (Kbš), kuris nustatomas pagal patalpos energetinio audito duomenis, ir pagal šilumos paskirstymo metodo Nr. 10 nuostatas numatyta diferencijuota bendro naudojimo patalpoms sunaudotos šilumos priskyrimo tvarka, atsižvelgiant į patalpos dislokaciją pastate, tačiau Bendrovė kategoriškai atsisako diferencijuotai spręsti sunaudotos šilumos priskyrimo jam priklausančioms patalpoms klausimą;

- Bendrovė jam taiko 21 procento pridėtinės vertės mokesčio tarifą.

Pareiškėjas Tarnybos prašė pateikti atsakymus dėl pirmiau minėtų klausimų (problemų), įpareigoti Bendrovę pateikti šilumos pirkimo – pardavimo sutarties projektą, kuriame nebūtų klaidų,

---

¹ Bendrovė šiame rašte pareiškėją informavo, kad dėl nevienodo nurašymo laiko įvadinio šilumos apskaitos prietaiso rodmenys gali nesutapti su įrašais žurnale.

ir perskaičiuoti jam pateiktas sąskaitas.

13.12. Tarnybos direktorius F. Petrauskas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 2 punkto ir Komisijos 2004-11-11 nutarimu Nr. O3-121 patvirtintų Šilumos paskirstymo vartotojams metodų rengimo ir taikymo taisyklių 19 punkto nuostatomis, 2011-11-15 raštu Nr. 4-9327 Komisijos paprašė pagal kompetenciją įvertinti Bendrovės veiksmus dėl rašytinės šilumos – pirkimo pardavimo sutarties nesudarymo ir atsakyti į klausimus dėl šilumos paskirstymo metodo bei 21 procento pridėtinės vertės mokesčio tarifo taikymo pagrįstumo.

Tarnybos direktorius F. Petrauskas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 1 punkto ir energetikos ministro 2010-05-19 įsakymu Nr. 1-14 patvirtintų Informacijos, susijusios su energetikos veikla, teikimo valstybės institucijoms, įstaigoms ir trečiosioms šalims taisyklių 45 punkto nuostatomis, 2011-11-15 raštu Nr. 4-9328 Inspekcijos paprašė pagal kompetenciją išnagrinėti pareiškėjo keliamus klausimus dėl mokesčio už bendro naudojimo patalpų šildymą pagrįstumo, šilumos apskaitos ir teikiamos informacijos aiškumo.

13.13. Tarnybos direktorius F. Petrauskas 2011-12-05 rašte Nr. 4-9953 Seimo kontrolieriui pateikė tokius paaiškinimus, kodėl pareiškėjo kreipimasis buvo persiųstas Komisijai ir Tarnybai:

„(...)

Pareiškėjas nurodo, kad jis yra daugiabučiame monolitiniame name esančios patalpos, kurios paskirtis ne gyvenamoji, savininkas. Patalpa, kurios paskirtis „kita“, nekilnojamojo turto registre registruojama atskiru turto vienetu kaip negyvenama patalpa.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos funkcijas įtvirtina Vartotojų teisių apsaugos įstatymo (Žin., 1994, Nr. 94-1833; 2007, Nr. 12-488) 12 straipsnio 1 dalis, kurioje numatyta, kad Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba vartotojų ginčų sprendimo ne teisme tvarka nagrinėja vartotojų skundus, įstatymų nustatyta tvarka kontroliuoja sutarčių standartines sąlygas ir ginčija nesąžiningas vartojimo sutarčių sąlygas, taiko įstatymų nustatytas poveikio priemones, taip pat šio įstatymo nustatyta tvarka gina vartotojų viešąjį interesą ir kt.

Civilinio kodekso (Žin., 2000, Nr. 74-2262) 1.39 straipsnio 1 dalis įtvirtina vartojimo sutarties sampratą, t. y. nustato, kad vartojimo sutartimi yra laikoma sutartis dėl prekių ar paslaugų įsigijimo, kurią fizinis asmuo (vartotojas) su prekių ar paslaugų pardavėju (tiekiu) sudaro su vartotojo verslu ar profesija nesusijusiu tikslu, t. y. vartotojo asmeniniams, šeimos, namų ūkio poreikiams tenkinti.

Vadovaujantis teisės aktais, sutartis gali būti kvalifikuojama kaip vartojimo, tik kai atitinka tris būtinius požymius, t. y. pirma, prekes ar paslaugas turi įsigyti fizinis asmuo, antra, fizinis asmuo prekes ar paslaugas įsigyja asmeniniams, šeimos, namų ūkio poreikiams, nesusijusiems su verslu ar profesija, tenkinti, trečia, prekes ar paslaugas teikia verslininkas (fizinis ar juridinis asmuo, kuris veikia savo verslo (plačiąja prasme) tikslais).

Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklių, patvirtintų energetikos ministro 2010 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. 1-297 (Žin., 2010, Nr. 127-6488) 8 punkte apibrėžta, kad „kita patalpa“ – gyvenamojo pastato negyvenamoji patalpa – dviejų ir daugiau butų namuose kitai paskirčiai (prekybai, paslaugų teikimui ir pan.) naudojama patalpa, kuri nekilnojamojo turto registre registruojama atskiru turto vienetu.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, šilumos pirkimo – pardavimo sutartis, kai fizinis asmuo neįsigyja paslaugų asmeniniams, šeimos, namų ūkio poreikiams tenkinti, ir jo nuosavybėje esanti patalpos paskirtis yra „kita“, negali būti kvalifikuojama kaip vartojimo sutartis, atitinkanti aukščiau nurodytus teisės aktuose įtvirtintus požymius.

(...)

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, atsižvelgdama į tai, kad pareiškėjo prašyme keliami klausimai yra Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos ir Valstybinės energetikos inspekcijos prie Energetikos ministerijos kompetencijoje, perdavė X prašymą pagal kompetenciją išnagrinėti minėtoms institucijoms ir apie prašymo nagrinėjimo rezultatus paprašė informuoti pareiškėją.

13.14. Komisijos pirmininko pavaduotojas D. Janulionis 2011-12-09 raštu Nr. R2-2530 pareiškėją informavo, kad Komisija gavo Tarnybos persiųstą kreipimąsi ir kad, atsižvelgiant į tai,

jog Vilniaus miesto 1-ajame apylinkės teisme nagrinėjamas Bendrovės ieškinys dėl skolos už šilumos energiją priteisimo, bei vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 14 straipsnio 3 dalies 1 punkto ir 23 straipsnio 4 dalies nuostatomis, prašymo nagrinėjimas yra stabdomas, kol teismas išnagrinės civilinę bylą. Šiuo raštu pareiškėjo taip pat buvo paprašyta informuoti apie bylos nagrinėjimo rezultatus.

Komisijos pirmininko pavaduotojas D. Janulionis 2011-12-09 raštu Nr. R2-2531 Valstybinei mokesčių inspekcijai taip pat perdavė nagrinėti pareiškėjo klausimą dėl 21 procento pridėtinės vertės mokesčio tarifo taikymo šilumos energijos apmokestinimui.

13.15. Inspekcijos viršininkas R. Špokas, ikiteismine tvarka išnagrinėjęs pareiškėjo skundą, 2012-01-09 raštu Nr. (12)2R-46 pareiškėją, ... daugiabučio namo savininkų bendrijos pirmininką Y, Bendrovę ir Tarnybą informavo, kad:

- Inspekcija gavo Tarnybos persiūtą pareiškėjo prašymą dėl mokesčių už bendro naudojimo patalpų šildymą pagrįstumo, šilumos apskaitos ir teikiamos informacijos aiškumo;

- pareiškėjo teigimu, ... daugiabučiame name yra 95 butai ir kitos patalpos, o tuo tarpu mokesčiai už šildymą skaičiuojami 93 butų ir kitų patalpų savininkams; Bendrovės pateikiamose sąskaitose nurodoma, kad namo naudingas plotas, pagal kurį skaičiuojami mokesčiai, yra 4841,5 kv. m, kai tuo tarpu pagal VĮ Registrų centro duomenis, pastato naudingas plotas yra 5555,87 kv. m;

- vadovaujantis Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklių 133.4 punkto nuostatomis, vartotojas privalo šilumos tiekėjui pateikti patalpos ar buto duomenis, reikalingus mokėjimams už šilumą skaičiuoti;

- UAB „Vilniaus energija“ 2011-07-18 raštu kreipėsi į daugiabučio namo (...) savininkų bendrijos pirmininką, prašydama patikslinti duomenis apie name esančias patalpas, tačiau jų negavo, todėl savo iniciatyva patikslino šiuos duomenis ir nuo 2011 metų lapkričio mėnesio sąskaitos už šilumos energiją teikiamos 95 butų ir kitų patalpų savininkams;

- vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 4.82 straipsnio 3 dalies ir 6.388 straipsnio nuostatomis, dėl name suvartotos šilumos energijos perskaičiavimo reikia kreiptis į Bendrovę;

- klausimas dėl Bendrovės teikiamos informacijos aiškumo buvo išnagrinėtas anksčiau (Inspekcijos viršininko R. Špoko 2011-01-12 raštas Nr. (07)2R-26), todėl, vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 23 straipsnio 6 dalies nuostata, pakartotinai nenagrinėtinas.

13.16. Komisijos pirmininko pavaduotojas D. Janulionis 2011-11-30 raštu Nr. R2-2425 Seimo kontrolieriui pateikė tokius paaiškinimus dėl pareiškėjo keliamų klausimų:

„(...)

Pažymėtina, kad šilumos energijos pirkimo – pardavimo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (Žin., 2000, Nr. 74-2262) normos, kurios taikomos visų rūšių energijos pirkimo – pardavimo teisiniams santykiams, ir specialieji šilumos sektorių reglamentuojantys teisės aktai. Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnio 31 dalis apibrėžia šilumos vartojimo pirkimo – pardavimo sutarties sampratą, pagal kurią tokia sutartimi laikoma šilumos tiekėjo ar gamintojo ir buitinio šilumos vartotojo ar juridinio asmens, vartojančio šilumą ir (ar) karštą vandenį patalpose, kuriose neįrengti atsiskaitomieji šilumos apskaitos prietaisai, sudaryta sutartis.

Bendroji nuostata, jog šilumos tiekėjas privalo tiekti šilumos energiją pagal šilumos pirkimo – pardavimo sutartį įtvirtinta Civilinio kodekso 6.383 straipsnio 1 dalyje, kuri numato, kad pagal energijos (ar energijos išteklių) pirkimo – pardavimo sutartį energijos tiekimo įmonė įsipareigoja patiekti abonentui (vartotojui) per prijungtą energijos tiekimo tinklą sutartyje numatytos rūšies energijos kiekį, o abonentas (vartotojas) įsipareigoja už patiektą energiją sumokėti ir laikytis sutartyje numatyto jos vartojimo režimo, užtikrinti jam priklausančių energijos tiekimo tinklų eksploatavimo saugumą bei naudojamų prietaisų ir įrenginių tvarkingumą. Pažymėtina, kad toks pats teisinis reguliavimas numatytas ir Šilumos ūkio įstatymo 19 straipsnio nuostatose, kurios įpareigoja šilumos tiekėją šilumos energiją tiekti šilumos pirkimo – pardavimo

sutarčių pagrindu. Pagal Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. 1-297 (Žin., 2010, Nr. 127-6488; 2011, Nr. 130-6182), 129.1 punktą, šilumos tiekėjas privalo sudaryti taisyklėse ir teisės aktuose nustatyta tvarka šilumos vartojimo pirkimo – pardavimo arba šilumos pirkimo-pardavimo sutartis su kiekvienu vartotoju arba tiekti šilumą pagal sutarčių standartines sąlygas, jeigu vartotojų šilumos įrenginiai prijungti prie šilumos perdavimo tinklų. Be to, Šilumos tiekimo licencijavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. liepos 25 d. nutarimu Nr. 982 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 17 d. nutarimo Nr. 279 redakcija) (Žin., 2003, Nr. 75-3481; 2010, Nr. 33-1556), 38.2 punktą numato, kad asmuo, kuris verčiasi šilumos tiekimo veikla, privalo tiekti šilumą vartotojams pagal šilumos pirkimo – pardavimo sutartis.

Pagal Civilinio kodekso 6.185 straipsnio 1 dalį, standartinėmis laikomos sąlygos, kurias bendram nevienkartiniam naudojimui iš anksto parengia viena šalis nederindama jų su kita šalimi ir kurios be derybų su kita šalimi taikomos sudaromose sutartyse. Civilinio kodekso 6.188 straipsnio 4 dalis numato, kad pagal šio straipsnio 2 dalį individualiai neaptartomis laikomos sąlygos, kurių parengimui negalėjo daryti įtakos vartotojas, ypač jeigu tokios sąlygos nustatytos iš anksto pardavėjo ar paslaugų teikėjo parengtoje standartinėje sutartyje. Jeigu iš anksto parengtoje standartinėje sutartyje tam tikros sąlygos buvo aptartos individualiai, šio straipsnio taisyklės taikomos kitoms tokios sutarties sąlygoms.

Šilumos ūkio įstatymo 19 straipsnio 4 dalis numato, kad šilumos pirkimo – pardavimo sutarčių standartines sąlygas tvirtina Vyriausybė arba jos įgaliota institucija ir paskelbia „Valstybės žiniuose“. Šilumos pirkimo – pardavimo sutarčių su buitiniiais šilumos vartotojais standartines sąlygas tvirtina Vyriausybė arba jos įgaliota institucija, suderinusi su Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba, ir paskelbia „Valstybės žiniuose“. Pažymėtina, kad šiuo metu galiojančios šilumos pirkimo – pardavimo sutarties standartinės sąlygos yra patvirtintos Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos 2003 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. 4-289 „Dėl šilumos pirkimo-pardavimo sutarčių su buitiniiais šilumos vartotojais standartinių sąlygų patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. 70-3201), kurios 2003 m. liepos 10 d. raštu Nr. 02-4-886 buvo suderintos su Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba.

Norime atkreipti dėmesį, kad pagal Šilumos ūkio įstatymo 19 straipsnio 5 dalį, jeigu daugiabučio namo butų savininkai nenusprendžia dėl šilumos pirkimo – pardavimo sutarčių sudarymo pagal individualiai aptartas sąlygas, laikinai, kol bus sudarytos tokios sutartys, tiekėjų ir vartotojų tarpusavio santykiai grindžiami pagal šilumos pirkimo – pardavimo sutarčių su buitiniiais šilumos vartotojais standartines sąlygas. Pagal Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklių 27 punktą, standartinės sąlygos šilumos pirkimo – pardavimo sutartims galioja iki šalys individualiai susitaria dėl šilumos pirkimo-pardavimo sutarčių sąlygų. Taigi, šilumos vartotojas dėl šilumos pirkimo-pardavimo sutarties pagal individualiai aptartas sąlygas gali kreiptis į šilumos tiekėją bet kada, tačiau kol nėra pagal individualiai aptartas sąlygas sudarytos šilumos energijos pirkimo – pardavimo sutarties, šilumos tiekėjo ir šilumos vartotojo teisiniai santykiai grindžiami standartinėmis šilumos pirkimo – pardavimo sutarties sąlygomis.

Apibendrinant aukščiau minėtų teisės aktų nuostatas, pažymime, kad teisės aktai šilumos tiekėjui numato pareigą šilumos energiją šilumos vartotojams tiekti pagal šilumos vartojimo pirkimo – pardavimo sutartis. Šilumos vartotojai, norintys sudaryti Šilumos pirkimo – pardavimo sutartį pagal individualiai su šilumos tiekėju aptartas sąlygas, turi kreiptis dėl tokios sutarties sudarymo į šilumos tiekėją. Norime atkreipti dėmesį, kad civilinėje teisėje sutartis reiškia laisvą dviejų ar daugiau asmenų valios suderinimą, kurio tikslas – sukurti tarpusavio teises ir pareigas, todėl kiekvienos sutarties esmė yra šalių susitarimas, t. y. šalių valios sutapimas. Taigi, šilumos tiekėjo pareiga tiekti šilumos energiją pagal šilumos vartojimo pirkimo – pardavimo sutartis, nereiškia, jog šilumos tiekėjas privalo sutikti su bet kokiomis šilumos vartotojo individualiai pasiūlytomis sutarties sąlygomis.

(...)

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo pakeitimo įstatyme (Žin., 2007, Nr. 130-5259) atskirų butų šildymo ar apsirūpinimo karštu vandeniu būdą pakeitusiems butų ir kitų patalpų savininkų apmokestinimą pradėjo reglamentuoti du straipsniai – be jau anksčiau galiojusio

25 straipsnio, įsigaliojo naujas – 29 straipsnis, kurio 3 dalis nustatė, kad butų ir kitų patalpų savininkai, kurių šildymo (karšto vandens apsirūpinimo) būdas yra pakeistas, Šilumos ir karšto vandens tiekėjams apmoka už jiems tenkančią pastato bendrosioms reikmėms suvartotos šilumos ir karšto vandens dalį. Atkreipiame dėmesį, kad Komisija 2010 m. birželio 11 d. nutarimu Nr. 03-103 patvirtino Pastato bendrosioms reikmėms sunaudotos šilumos ir (ar) karšto vandens bei šilumos kiekio bendrojo naudojimo patalpoms šildyti kiekių nustatymo ir paskirstymo apibendrintą metodą Nr. 10 (Žin., 2010, Nr. 73-3737), kuriame numatyta diferencijuoti priskiriamų šilumos kiekių bendrosioms reikmėms ir bendrojo naudojimo patalpų šildymui apskaičiavimo tvarką, įvertinant atsijungusio buto ar kitos patalpos padėtį pastate.

Paminėtina, kad daugiabučio namo bendrasavininkams, teisės aktų nustatyta tvarka nepasirinkusiems šilumos paskirstymo metodo, šiluma skirstoma, vadovaujantis Šilumos tiekimo ir vartojimo taisyklių 29.2.4 punktu, kuris numato tipinius suvartotos šilumos paskirstymo metodų taikymo atvejus. Komisijos nuomone, daugiabučio namo ..., Vilnius, vartotojai galėtų įgyvendinti teisės aktų nustatytą teisę pasirinkti Komisijos rekomenduojamus arba su Komisija suderintus šilumos paskirstymo metodus (kartu taikant metodus Nr. 4 ir Nr. 5 arba metodus Nr. 4 ir Nr. 10), pagal kuriuos šilumos tiekėjas privalėtų paskirstyti suvartotą šilumos energiją.

(...)“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

14. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnyje įtvirtinta nuostata, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.

15. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 3 straipsnyje nustatyta, kad Seimo kontrolierių veiklos tikslas – ginti žmogaus teisę į gerą viešąjį administravimą, užtikrinantį žmogaus teises ir laisves, prižiūrėti, ar valdžios įstaigos vykdo pareigą tinkamai tarnauti žmonėms.

16. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nuostatos:

23 straipsnio 1 dalis:

„Kiekvienas viešojo administravimo subjektas privalo priimti skundus ir juos nagrinėti pagal įgaliojimus.“

23 straipsnio 4 dalis:

„Jeigu viešojo administravimo subjektas neturi įgaliojimų priimti administracinės procedūros sprendimą dėl skunde išdėstyto klausimo, jis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas perduoda skundą viešojo administravimo subjektui, kuris turi reikiamus įgaliojimus, ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu paaiškėja, kad, pradėjus administracinę procedūrą, skundą tuo pačiu klausimu pradėjo nagrinėti ir teismas, administracinė procedūra sustabdoma, kol teismas išnagrinės skundą, ir apie tai pranešama asmeniui.“

23 straipsnio 6 dalis:

„Skundas nenagrinėjamas, jeigu tuo pačiu klausimu teismas jau yra priėmęs sprendimą arba tas pats viešojo administravimo subjektas yra priėmęs administracinės procedūros sprendimą ir asmuo nepateikia naujų faktinių duomenų, leidžiančių ginčyti viešojo administravimo subjekto priimtą administracinės procedūros sprendimą, taip pat jeigu nuo skunde nurodytų pažeidimų paaiškėjimo dienos iki skundo padavimo dienos yra praėję daugiau kaip 6 mėnesiai. Apie sprendimą nenagrinėti skundo pranešama asmeniui ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos.“

17. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 46 straipsnyje nustatyta, kad valstybė gina vartotojo interesus.

18. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.39 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Šiame ir kituose šio kodekso straipsniuose minima vartojimo sutartimi yra laikoma sutartis dėl prekių ar paslaugų įsigijimo, kurią fizinis asmuo (vartotojas) su prekių ar paslaugų pardavėju (tiekiu) sudaro su vartotojo verslu ar profesija nesusijusiu tikslu, t. y. vartotojo asmeniniam, šeimos, namų ūkio poreikiams tenkinti.“

19. Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo nuostatos:

2 straipsnio 15 dalis:

„Vartotojas – fizinis asmuo, kuris pareiškia savo valią pirkti, perka ir naudoja prekę ar paslaugą asmeniniam, šeimos, namų ūkio poreikiams, nesusijusiems su verslu ar profesija, tenkinti.“

12 straipsnio 1 dalies 5 punktas:

„1. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba atlieka šias funkcijas:

(...)

5) vartotojų ginčų sprendimo ne teisme tvarka nagrinėja vartotojų skundus;“

20. Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo (2007-11-20 redakcija, įsigaliojusi 2008-01-01) nuostatos:

5 straipsnis:

„Šilumos vartotojų teises ginančios organizacijos ir institucijos turi teisę gauti iš šilumos tiekėjų ir gamintojų bei valstybės ir savivaldybių institucijų duomenis apie šilumos tiekimo ir gamybos veiklą, teikiamas paslaugas, taip pat kitus duomenis, reikalingus šilumos vartotojų teisėms ginti, ir teikti pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms.“

21 straipsnis (redakcija, galiojanti nuo 2010-01-05):

„1. Ginčus, kylančius iš sutartinių santykių tarp buitinių šilumos vartotojų ir šilumos bei karšto vandens tiekėjų, priežiūros paslaugų teikėjų, ginčo sprendimo ne teisme tvarka nagrinėja šios valstybės ir savivaldybės institucijos:

1) *Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos* – dėl energetikos objektų, įrenginių ir apskaitos priemonių gedimų, eksploatavimo, energijos kokybės reikalavimų, *energijos apskaitos ir apmokėjimo už suvartotą energiją pažeidimų*, avarijų, energijos tiekimo nutraukimo, sustabdymo ar ribojimo, dėl šilumos ir karšto vandens sistemų priežiūrėtojo veiklos ar neveikimo;

2) Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija – *dėl energetikos įmonių veiklos ar neveikimo tiekiant, skirstant, perduodant, laikant energiją*, dėl teisės joms pasinaudoti tinklais ir sistemomis nesuteikimo, dėl prisijungimo, energijos tiekimo srautų balansavimo, kainų ir tarifų taikymo;

3) savivaldybės vykdomoji institucija – dėl šilumos ir karšto vandens tiekimo organizavimo, dėl daugiabučių namų šildymo ir karšto vandens sistemų priežiūros tarifų nustatymo, dėl administracinę priežiūrą atliekančių pareigūnų įgaliojimų bei šios priežiūros atlikimo tvarkos;

4) Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba – dėl šilumos energijos pirkimo-pardavimo ar paslaugų teikimo sutarčių nesąžiningų sąlygų taikymo ir kitose nenumatytose valstybinės vartotojų teisių apsaugos srityse.

2. Ginčai nagrinėjami Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo nustatyta tvarka.“

21. Vyriausybės 2011-02-09 nutarimu Nr. 182 „Dėl šilumos tiekėjų sąskaitų (mokėjimo už šilumą pranešimų), teikiamų buitiniams šilumos vartotojams, vertinimo“ yra įtvirtintos tokios nuostatos:

„Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo (Žin., 2003, Nr. 51-2254; 2007, Nr. 130-5259) 5 straipsniu ir siekdama užtikrinti šilumos tiekėjų sąskaitų (mokėjimo už šilumą pranešimų) už suvartotą šilumos energiją, teikiamų buitiniams šilumos vartotojams, skaidrumą, teisėtumą ir jų kontrolę, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Nustatyti, kad:

1.1. Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, vadovaudamasi Šilumos tiekėjų sąskaitų (mokėjimo už šilumą pranešimų), teikiamų buitiniams šilumos vartotojams, vertinimo taisyklėmis, privalo rinkti iš šilumos tiekėjų informaciją apie buitiniams šilumos vartotojams šilumos tiekėjų teikiamas sąskaitas (mokėjimo už šilumą pranešimus) už suvartotą šilumos energiją ir jas vertinti, taip pat vertinti iš buitinių šilumos vartotojų gautą informaciją apie šilumos tiekėjų teikiamas sąskaitas (mokėjimo už šilumą pranešimus) už suvartotą šilumos energiją;

1.2. jeigu yra pagrindo manyti, kad šilumos tiekėjų pateiktos sąskaitos (mokėjimo už šilumą pranešimai) galbūt pažeidžia buitinių šilumos vartotojų teises, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba imasi visų leistinių teisės aktuose numatytų priemonių pažeidimams pašalinti ir prireikus pateikia informaciją pagal kompetenciją Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai arba Valstybinei energetikos inspekcijai prie Energetikos ministerijos. Apie nustatytus vartotojų teisių pažeidimus Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba privalo informuoti vartotojus, kurių teisės ar teisėti interesai pažeisti.

2. Pavesti Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos direktoriui per 10 dienų nuo šio nutarimo įsigaliojimo patvirtinti Šilumos tiekėjų sąskaitų (mokėjimo už šilumą pranešimų), teikiamų buitiniams šilumos vartotojams, vertinimo taisykles.“

22. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos direktoriaus 2011-02-24 įsakymu Nr. 1-24 patvirtintų Šilumos tiekėjų sąskaitų (mokėjimo už šilumą pranešimų), teikiamų buitiniams šilumos vartotojams, vertinimo taisyklių nuostatos:

„1. Šilumos tiekėjų sąskaitų (mokėjimo už šilumą pranešimų), teikiamų buitiniams šilumos vartotojams, vertinimo taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato informacijos apie buitiniams šilumos vartotojams (toliau – Vartotojas) šilumos tiekėjų teikiamas sąskaitas (mokėjimo už šilumą pranešimus) už suvartotą šilumos energiją rinkimo, šilumos tiekėjų sąskaitų (mokėjimo už šilumą pranešimų) už suvartotą šilumos energiją, teikiamų Vartotojams ir iš Vartotojų gautos informacijos apie šilumos tiekėjų teikiamas sąskaitas (mokėjimo už šilumą pranešimus) už suvartotą šilumos energiją vertinimo Valstybinėje vartotojų teisių apsaugos tarnyboje (toliau – Tarnyba) tvarką.“

„7. Tarnyba, atlikdama sąskaitų (pranešimų) ir iš Vartotojų gautos informacijos apie šilumos tiekėjų teikiamas sąskaitas (pranešimus) vertinimą:

7.1. nagrinėja, ar sąskaitos (pranešimai) parengtos pagal teisės aktų nustatytus reikalavimus;

7.2. analizuoja gautus duomenis, pagal kuriuos parengiamos Vartotojams sąskaitos (pranešimai), ir vertina sąskaitas (pranešimus).

8. Vertinimą Tarnyba atlieka per 20 darbo dienų nuo informacijos apie šilumos tiekėjo Vartotojams teikiamas sąskaitas (pranešimus) gavimo iš šilumos tiekėjo dienos ir priima Taisyklių 10 punkte nurodytą sprendimą.

9. Tarnyba, vertindama sąskaitas (pranešimus) ir gautą informaciją, esant būtinybei, kreipiasi į šilumos tiekėją, valstybės ar savivaldybės institucijas ir kitus asmenis dėl papildomos informacijos, reikalingos sąskaitose (pranešimuose) pateiktiems duomenims įvertinti. Tokiu atveju Tarnyba galutinį sprendimą priima per 20 darbo dienų nuo papildomos informacijos gavimo.

10. Tarnyba, atsižvelgdama į šilumos tiekėjo sąskaitų (pranešimų) ir gautos informacijos vertinimo metu nustatytas aplinkybes ir jas pagrindžiančius įrodymus, priima sprendimą, kuriame nurodomas:

10.1. sprendimo priėmimo laikas ir vieta;

10.2. sprendimą priėmusios institucijos pavadinimas;

10.3. iš šilumos tiekėjo gautos informacijos analizė pagal įstatymų ir kitų teisės aktų

nustatytus reikalavimus;

10.4. sprendimo esmė.

11. Jeigu yra pagrindo manyti, kad šilumos tiekėjų pateiktos sąskaitos (pranešimai) galbūt pažeidžia Vartotojų teises, Tarnyba imasi visų leistinių teisės aktuose numatytų priemonių pažeidimams pašalinti ir prireikus pateikia informaciją pagal kompetenciją Komisijai arba Inspekcijai. Apie nustatytus vartotojų teisių pažeidimus Tarnyba privalo raštu informuoti Vartotojus, kurių teisės ar teisėti interesai pažeisti.“

23. Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 19 straipsnio 3 dalies 1 punktas:

„3. Lengvatinis 9 procentų PVM tarifas taikomas:

1) iki 2012 m. gruodžio 31 d. šilumos energijai, tiekiamai gyvenamosioms patalpoms šildyti (įskaitant šilumos energiją, perduodamą per karšto vandens tiekimo sistemą), į gyvenamąsias patalpas tiekiamam karštam vandeniui arba šaltam vandeniui karštam vandeniui paruošti ir šilumos energijai, sunaudotai šiam vandeniui pašildyti;“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

24. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2008 m. gruodžio mėn. 1 d. nutartyje, priimtoje civilinėje byloje Nr. 3K-3-579/2008, konstatuota:

„CK 1.39 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad vartotojas yra fizinis asmuo, kuris sudaro sutartį su vartotojo verslu ar profesija nesusijusiu tikslu, t. y. vartotojo asmeniniams, šeimos, namų ūkio poreikiams tenkinti. Taigi įstatyme išskirtas vartotojas kaip fizinis asmuo. Vien šio požymio nepakanka fizinio asmens, kaip vartotojo, teisių gynimo būdams ir apimčiai nustatyti ir taikyti. Pagal nurodytą įstatymo normą būtina nustatyti, kuriais tikslais vartojamos prekės ar paslaugos. Jeigu fizinis asmuo prekes ar paslaugas vartoja verslo ar profesijos tikslais, tokiu atveju jo teisės negali būti ginamos kaip vartotojo. Fizinio asmens, kaip vartotojo, teisės ginamos tada, kai jis prekes ar paslaugas vartoja asmeniniams, šeimos, namų ūkio poreikiams tenkinti. Fizinio asmens, kaip tokio vartotojo (ne verslininko), teisių gynimą konstatavo ir kasacinis teismas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2005 m. spalio 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *V. P. v. AB „Durpeta“ ir A. B. individuali įmonė*, bylos Nr. 3K-3-458/2005; 2008 m. vasario 29 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *791-oji daugiabučio namo savininkų bendrija, Č. K. v. akcinė bendrovė „Grigiškės“*, *akcinė bendrovė Rytų skirstomieji tinklai*, bylos Nr. 3K-3-211/2008). Tik tuo atveju, kai vartotojas yra fizinis asmuo ir prekes ar paslaugas vartoja asmeniniams, šeimos, namų ūkio poreikiams tenkinti, jo teisės ir teisėti interesai ginami kaip silpnesniosios sutarties šalies. Tokią vartotojo teisių ir teisėtų interesų apsaugą, kaip valstybės prioritetiškai ginamą, konstatavo ir Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2001 m. balandžio 18 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *A. V. v. UAB „Karoliniškių būstas“*, bylos Nr. 3K-3-475/2001; 2008 m. vasario 29 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *791-oji daugiabučio namo savininkų bendrija, Č. K. v. akcinė bendrovė „Grigiškės“*, *akcinė bendrovė Rytų skirstomieji tinklai*, bylos Nr. 3K-3-211/2008).“

Tyrimui reikšmingi kitų institucijų išaiškinimai

25. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos 2011-02-28 informaciniame pranešime Nr. (32.30-PVM)-RM-176 yra pateikusi atsakymus į dažniausiai mokesčių mokėtojų keliamus klausimus, susijusius su šilumos energijos apmokestinimu pridėtinės vertės mokesčiu. Šiame dokumente, be kita ko, pažymima, kad:

„Yra atvejų, kai patalpos, kuriose faktiškai yra gyvenama (pvz., fiziniai asmenys, tokių patalpų adresą yra nurodę deklaruodami gyvenamąją vietą), tačiau Nekilnojamojo turto registre jos yra įvardintos kaip negyvenamosios patalpos. Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (Žin., 2004, Nr. 116-4320, toliau MAI) 10 straipsnyje nustatyta, jog mokesčių teisiniuose

santykiuose viršenybė teikiama šių santykių dalyvių veiklos turiniui, o ne jos formaliai išraiškai. Todėl, jeigu patalpose faktiškai yra gyvenama, tai šios patalpos, PVM įstatymo prasme, gali būti laikomos gyvenamosiomis patalpomis, neatsižvelgiant į tai, kad Nekilnojamojo turto registre jų paskirtis nepakeista, šilumos energija tiekiamą į tokias gyvenamasias patalpas apmokestinama taikant lengvatinį 9 procentų PVM tarifą“.

Išvados

26. Vertinant Inspekcijos, Komisijos ir Tarnybos pareigūnų veiksmus nagrinėjant pareiškėjo kreipimusis pirmiausiai pažymėtina, kad asmenų teisė į gerą viešąjį administravimą suponuoja valstybės institucijų pareigą tinkamai tarnauti žmonėms. Tai reiškia, kad pareiškėjų kreipimaisi (t. y. skundai, prašymai) privalo būti nagrinėjami pagal institucijų kompetenciją, o jeigu institucija nėra kompetentinga nagrinėti pareiškėjo kreipimesi keliamų klausimų ar problemų, ji privalo perduoti kreipimąsi kitai institucijai (-oms), kompetentingai (-oms) spręsti (nagrinėti) keliamus klausimus ar problemas. Taip pat pažymėtina, kad, nagrinėjant pareiškėjų skundus, privalo būti išnagrinėti visi keliami klausimai ir problemos, ir duoti aiškūs ir išsamūs atsakymai. Šių reikalavimų nesilaikymas yra pagrindas konstatuoti asmens teisės į gerą viešąjį administravimą pažeidimą.

Dėl Inspekcijos pareigūnų veiksmų nagrinėjant pareiškėjo kreipimusis

27. Iš nustatytų faktinių aplinkybių matyti, kad Inspekcijos pareigūnai nagrinėjo ne vieną pareiškėjo kreipimąsi, susijusį su Bendrovės veikla.

Pažymėtina, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatomis, Inspekcija *inter alia* ikiteismine tvarka nagrinėja skundus dėl energijos apskaitos ir apmokėjimo už suvartotą energiją pažeidimų, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad Inspekcija nenagrinėjo pareiškėjo 2011-07-14 kreipimesi (pažymos 13.4 punktas) ir Tarnybos perduotame pareiškėjo kreipimesi (pažymos 13.11 ir 13.2 punktai) keliamo klausimo, jog Bendrovės disponuojami namo įvadinio šilumos apskaitos prietaiso rodmenys nesutampa su namo apskaitos prietaisų rodmenų žurnale užfiksuotais duomenimis, ir pareiškėjui nepateikė išvadų šiuo klausimu, todėl konstatuotina, kad Inspekcijos pareigūnai pažeidė pareiškėjo teisę į gerą viešąjį administravimą.

28. Vertinant Inspekcijos pareigūnų veiksmus taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Tarnybos perduotame pareiškėjo kreipimesi (pažymos 13.11 ir 13.2 punktai) buvo išdėstytas prašymas įpareigoti Bendrovę perskaičiuoti jam pateiktas sąskaitas už šilumą, tačiau Inspekcija šio klausimo nenagrinėjo iš esmės, o tik apsiribojo pasiūlymo pareiškėjui kreiptis į Bendrovę dėl sąskaitų perskaičiavimo pateikimu (pažymos 13.15 punktas). Seimo kontrolieriaus vertinimu, tokie veiksmai taip pat laikytini pareiškėjo teisės į gerą viešąjį administravimą pažeidimu, nes Inspekcijos pareigūnai privalėjo išsiaiškinti, ar yra pagrindas spręsti sąskaitų perskaičiavimo klausimą, ir, nustatčius, kad sąskaitos už šilumą skaičiuojamos neteisingai, privalėjo Bendrovei duoti imperatyvius nurodymus dėl sąskaitų už šilumą perskaičiavimo.

Dėl Komisijos pareigūnų veiksmų nagrinėjant pareiškėjo kreipimusis

29. Iš nustatytų faktinių aplinkybių matyti, kad Komisija, išnagrinėjo Inspekcijos perduotą pareiškėjo 2011-07-14 kreipimąsi, kuriame buvo keliamas klausimas dėl šilumos energijos, suvartotos daugiabučiame name, paskirstymo ir padarė išvadą, kad Bendrovė šilumos energiją, paskirsto pagal galiojančių teisės aktų nuostatas, taip pat pareiškėją informavo, kad šilumos vartotojai turi teisę pasirinkti kitą Komisijos patvirtintą metodą, pagal kurį paskirstoma šilumos energija (pažymos 13.4, 13.5 ir 13.10 punktai). Taigi Komisija pagal kompetenciją išnagrinėjo pareiškėjo kreipimąsi ir pateikė savo išvadas, todėl darytina išvada, kad pareiškėjo teisės į gerą viešąjį administravimą nepažeidė.

30. Iš nustatytų faktinių aplinkybių taip pat matyti, jog kito pareiškėjo kreipimosi, perduoto Tarnybos raštu, kuriame, be kita ko, buvo keliamas rašytinės sutarties su Bendrove sudarymo klausimas, nagrinėjimą Komisija sustabdė, atsižvelgdama į tai, kad Bendrovė kreipėsi į teismą dėl skolos už šilumos energiją iš pareiškėjo priteisimo (pažymos 13.11, 13.12 ir 13.14 punktai). Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 23 straipsnio 4 dalies nuostatomis, asmens skundo nagrinėjimas gali būti sustabdytas iki teisme bus išnagrinėtas tas pats klausimas, dėl kurio kreipėsi pareiškėjas, tačiau atkreiptinas dėmesys, kad teisme nagrinėjamas klausimas dėl skolos už šilumos energiją priteisimo, o ne rašytinės sutarties su Bendrove sudarymo klausimas, todėl darytina išvada, jog nepagrįstai pirmiau minėtu klausimu buvo sustabdytas pareiškėjo kreipimosi nagrinėjimas. Dėl to Seimo kontrolierius daro išvadą, kad nagrinėjant pareiškėjo kreipimąsi buvo pažeista jo teisė į gerą viešąjį administravimą.

Dėl Tarnybos pareigūnų veiksmų nagrinėjant pareiškėjo kreipimuisi

31. Iš nustatytų faktinių matyti, kad Tarnyba pareiškėjo 2011-11-05 kreipimosi dėl neteisėtų Bendrovės sąskaitų, kuriame buvo keliamos įvairios problemos ir klausimai, nenagrinėjo, nes padarė išvadą, kad pareiškėjas nelaikytinas vartotoju Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.39 straipsnio 1 dalies prasme, ir pareiškėjo kreipimąsi perdavė nagrinėti Komisijai ir Inspekcijai (pažymos 13.11 –13.13 punktai).

32. Seimo kontrolierius, vertindamas pirmiau minėtus Tarnybos veiksmus, atkreipia dėmesį, kad Tarnyba išvadą, jog pareiškėjas nelaikytinas vartotoju, padarė atsižvelgdama į tai, kad vienas iš būtinų vartojimo sutarties požymių – fizinis asmuo prekes ar paslaugas iš verslininko įsigyja su verslu ar profesija nesusijusiu tikslu, t. y. jo asmeniniams, šeimos ar namų ūkio poreikiams tenkinti, ir kad pagal Nekilnojamojo turto registro duomenis pareiškėjui daugiabučiame name priklauso negyvenamos patalpos.

33. Seimo kontrolierius pažymi, kad nepaisant to, jog pirmiau minėtos patalpos formaliai yra įregistruotos kaip negyvenamos, pareiškėjas faktiškai jas naudoja kaip gyvenamąsias. Be to, nėra jokių kitų duomenų, patvirtinančių, kad pareiškėjas pirmiau minėtas patalpas naudoja kokio nors verslo ar profesijos tikslais. Iš to seka, kad pareiškėjas pirmiau minėtas patalpas naudoja asmeniniams poreikiams, nesusijusiems su verslu ar profesija, tenkinti, todėl nesutiktina su pirmiau minėta Tarnybos išvada, kad jai pagal kompetenciją nepriklauso nagrinėti pareiškėjo kreipimosi, nes jis nelaikytinas vartotoju Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 1.39 straipsnio 1 dalies prasme.

34. Paminėtina ir tai, kad Tarnybai suteikti įgaliojimai nagrinėti ir vertinti šilumos tiekėjų sąskaitas, teikiamas buitiniams šilumos vartotojams, ir duomenis, kurių pagrindu jos parengtos, taip pat imtis priemonių vartotojų teisėms apginti, nustačius, jog šilumos tiekėjo sąskaitos pažeidžia vartotojų teises, todėl darytina išvada, kad Tarnyba privalėjo pagal kompetenciją nagrinėti pareiškėjo kreipimąsi, o ne persiųsti jį nagrinėti kitoms institucijoms.

35. Atsižvelgdamas į tai, kas buvo išdėstyta, Seimo kontrolierius sprendžia, kad Tarnybos pareigūnai pažeidė pareiškėjo teisę į gerą viešąjį administravimą, todėl pareiškėjo skundas prieš Tarnybą pripažintinas pagrįstu.

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktais, Seimo kontrolierius nusprendžia:

- 1) pareiškėjo X skundą prieš Vilniaus miesto savivaldybės administraciją atmesti;
- 2) pareiškėjo X skundą prieš Valstybinę energetikos inspekciją prie Energetikos ministerijos pripažinti pagrįstu;
- 3) pareiškėjo X skundą prieš Valstybinę kainų ir energetikos kontrolės komisiją pripažinti pagrįstu;

4) pareiškėjo X skundą prieš Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą pripažinti pagrįstu.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Seimo kontrolierius atkreipia Valstybinės energetikos inspekcijos prie Energetikos ministerijos viršininko Rimgaudo Špoko, Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos pirmininkės Dianos Korsakaitės ir Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos direktoriaus Felikso Petrausko dėmesį į pažymoje konstatuotus veiklos trūkumus ir rekomenduoja imtis priemonių, kad nagrinėjant pareiškėjų kreipimuisis būtų griežtai laikomasi teisės aktų reikalavimų.

Seimo kontrolierius apie rekomendacijos vykdymo rezultatus prašo informuoti iki 2012-05-10, pateikiant dokumentų kopijas.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas

Gediminas Sungaila, 8 706 65123